

Just Vink

FOTO: ELMER SPAARGAREN

THEATER te WATER

Kees Siderius

'Chinezen' in Snakkerburen, Brittil, Vegelinsoord en Geesbrug. Theater te Water voer met deze produktie de afgelopen zomer kriskras door Noord-Nederland. En voor het negende jaar met groot succes. Theater te Water is de jongensdroom van Just Vink, bedenker van het projekt en eigenaar van het schip. 'Wij brengen theater op plaatsen waar nooit theater komt.'

Theater te Water is een fenomeen met inmiddels landelijke bekendheid, hoewel met de boot maar een paar maal in Amsterdam, Rotterdam en Haarlem voorstellingen gegeven zijn. En ieder jaar komen er mensen helemaal uit het Westen om hier een voorstelling te zien.

'In de scheepvaart heb je wel de traditie van de zogenaamde potschepen: boten met reizende pottenbakkers, die van dorp naar dorp trokken om hun spullen te verkopen. Ook zijn er de per schip reizende kermisklanten geweest en hier in het Noorden was er in de jaren 20-30 zelfs een klein reizend dierentuintje, met onder andere een papegaai en een aapje. In die traditie past Theater te Water', vertelt Just Vink.

Oude vrachtschuit

Vink, van oorsprong docent biologie en spel, werd in 1977 in Leiden op slag verliefd op een onverbouwde vrachtschuit: *'Ogenblikkelijk schoot het idee door mijn hoofd om daarvan een theater te maken. Het leek me prachtig om op een schip te spelen en bij de mensen aan huis te komen.'*

Daarvoor had hij zich al heel vaak beziggehouden met laagdrempelig theater, zonder plat, banaal en inhoudsloos te zijn. Als speldocent werkte hij met de meest uiteenlopende groepen mensen en bouwde zijn eerste theaterterje in een verlaten fabriek. Door huisvestigingsproblemen gedwongen ging hij op een woonboot wonen en ontdekte 'De Verwondering.'

Het ombouwen van dit schip bleek een enorme klus, die veel tijd en geld kostte. Geld, dat Vink inmiddels verdiende als akteur bij de toneelgroep Genesis in Groningen, waar hij woonde op zijn schip in de Noorderhaven. *'Bij het ombouwen moesten allerlei praktische problemen opgelost worden. Een ongeladen schip ligt bijvoorbeeld nooit recht, omdat de motor achterin het zwaarst is. Om het ruim horizontaal te krijgen zijn er 15 ton trottoirtegels in de boot gelegd. Gewoon op de bodem kon niet want dan zou het laadruim - het toekomstige speelveld - half vol zijn.'* Dus bedacht Vink het plan om een fikse stapel onder de WC's te leggen. Maar dan moesten wel eerst de WC-aansluitingen in orde gemaakt worden, voordat de tegels eronder gelegd konden worden. Inderdaad moet je voor het bezoeken van de WC een aantal treetjes

omhoog klauteren. Bij alle verbouwklassen is Vink zelf actief geweest, steeds met veel hulp van vrienden en kennissen. In 1982 was de verbouw van de boot klaar.

Uit eigen zak

Inmiddels was Vink in de slag gegaan om subsidie voor zijn Theater te Water-projekt te krijgen bij het ministerie van WVC. *'WVC is niet echt geïnteresseerd in Noordelijke cultuur, alleen in grote gezelschappen met grote namen, en elitaire kunst. Dus wij maakten geen kans.'*

De eerste produktie, genaamd 'De mevrouw De Bruin-show', is toen maar uit eigen zak bekostigd. Samen met bevriende acteurs van theatergroep De Maatschap en met geleende en aangepaste dekorstukken en veel enthousiasme is het theater van start gegaan. Voor het schip werd geen huur berekend en de brandstofkosten betaalde Vink helemaal zelf. De 20 voorstellingen op Vlieland, Terschelling en in de stad Groningen (elk een week) in de zomer van 1982 waren een groot sukses.

De Verwondering aan de Hoge der A in Groningen

"Van dit experiment leerde ik twee dingen: het idee is goed en financieel is het – met weinig subsidie – haalbaar. Sindsdien hebben we met wisselend resultaat van de verschillende overheden in het Noorden wat subsidie gekregen."
Tegenwoordig beschikt Theater te Water over een zakelijke leiding en een artistieke leiding.

Vink doet zelf de artistieke kant (schrijver en regisseur van de stukken) en is nog altijd de schipper van de boot. De spelers doen vrijwillig mee; ze krijgen alleen een onkostenvergoeding. De meesten vinden het zo leuk dat ze 2-3 seizoenen meedraaien. Theater te Water maakt al jaren gemiddeld één

produktie per seizoen. Met ingang van dit seizoen wil men het schip ook 's winters benutten als podium voor kleine producties of workshops. De Stichting 'Theater te Water' wil nu graag een structurele subsidie krijgen om de zakelijke en artistieke leiding vast te kunnen betalen. Op die manier moet er meer continuïteit komen. Vink constateert – met enige spijt – dat dit momenteel het maximaal haalbare is.

Een soort Romeo en Julia

De eerste jaren hebben de spelers actief op het schip gewoond. Op het platteland werd er wel even raar gekeken. *"In kleine dorpjes kwamen we meestal een dag van tevoren aan. We gingen dan altijd bij de bakker, de slager en de kruidenier inkopen doen en een praatje maken. Hierdoor raakte je snel bekend. De mensen krijgen dan een indruk en ontdekken dat je niet gekomen bent om de was van de lijn te stelen."* Er kwam veel publiek. Met name de eerste jaren was de belangstelling in de provincie zelf iets groter dan in de stad. In 1984 liep de tweede productie: 'Verzopen liefde, een soort Romeo en Julia' hetgeen een bezoeker de opmerking ontlokte dat 'Shakespeare inderdaad hardstikke mooi was'.

In 1984 en 1985 speelde Theater te Water ook in de winter voorstellingen. Beide keren vroom het schip onderweg vast in het ijs en werd er een Elfstedentocht verreden. Vink merkt daarom op, dat als men weer een Elfstedentocht wil, de eenvoudigste manier is Theater te Water voor een winter subsidieren, gegarandeerd dat het dan weer raak is . . .

FOTO: FRANK STRAATMEIER

Scene uit 'Chinezen'

Souffleur

Totaal zijn er tot nu toe 11 verschillende producties geweest, met titels als 'Ik Ben Hur', 'De Bruidsschuit' en 'Chinezen'. Volgend jaar wordt de 'Tango van het Noorden' gespeeld, wederom een voorstelling met veel muziek.

De boot kan ongeveer 40 toeschouwers herbergen en is meestal uitverkocht. Totaal zijn dat enkele duizenden per jaar, maar Vink vindt dergelijke aantallen niet zo belangrijk: *"Veel belangrijker is, dat het schip theater brengt op plaatsen waar nooit theater komt. Alleen al de verschijning van de boot herinnert mensen eraan, dat er zoiets als theater bestaat."*

Theater te Water is voor Just Vink een soort jongensdroom à la Kameleon, een romantisch beeld. Dit beeld blijft en daardoor blijven de mensen actief en blijft het publiek enthousiast. *"Laatst kwam er na een voorstelling een mevrouw naar me toe en zei: 'Ik vind het zo leuk dat ik nu echt theater gezien heb; bij ons in het dorp hebben we alleen toneel'. Ik vroeg haar wat dan het verschil was, waarop zij antwoordde: 'Bij toneel heb je altijd een souffleur . . .'"*

FOTO: JOHAN BEREVOETS